

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

**Základní škola a Mateřská škola
Nerudova ul.
České Budějovice**

1. 9. 2017

Romana Průchová
vedoucí vychovatelka ŠD

Mgr. Zbyněk Trmal
ředitel školy

Obsah školního vzdělávacího programu

1. Charakteristika školní družiny
2. Konkrétní cíle zájmového vzdělávání
3. Formy, prostředek a strategie zájmového vzdělávání
4. Obsah zájmového vzdělávání: Člověk a jeho svět
 - a) Místo, kde žijeme
 - b) Lidé kolem nás
 - c) Lidé a čas
 - d) Rozmanitost přírody
 - e) Člověk a jeho zdraví
 - f) Pravidelné akce ve školní družině
5. Délka vzdělávání
6. Podmínky pro fungování školní družiny:
 - a) materiální
 - b) personální
 - c) ekonomické
 - d) podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
7. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

1. Charakteristika školní družiny

Naše školní družina je školské zařízení pro zájmové vzdělávání žáků I. stupně základní školy. Školní družina sice navazuje na vyučování v základním vzdělávání, ale má svá specifika, své postupy i strategii vyjádřenou požadavky pedagogiky volného času.

Nabízíme žákům vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností odpočinku a relaxací, výchovu hrou, učení, individuální prací a motivačním projektem.

U žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého.

Chceme, aby prostor ŠD byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima. Vedeme žáky k tvořivosti a rozvíjíme jejich estetické vnímání.

Rozvíjíme u žáků jejich schopnosti rozhodování, hodnocení a sebehodnocení.

Respektujeme individuální schopnosti a dovednosti žáků.

Zaměřujeme se na ochranu životního prostředí.

1.1. Podmínky přijímání žáků

Členy školní družiny se stávají žáci po odevzdání řádně vyplněného a rodiči či zákonnými zástupci podepsaného zápisového lístku. Do jednoho oddělení lze zapsat maximálně 30 pravidelně docházejících žáků. Rodiče jsou povinni informovat vychovatelku o každé změně v docházení dítěte do ŠD.

Odhlásování se provádí písemnou formou. Uvolňování žáků v jinou dobu než je uvedena na zápisovém listu se povoluje pouze na základě písemné žádosti rodičů.

1.2. Průběh a ukončení vzdělávání

Žáci jsou rozděleni do oddělení ve věkově smíšených skupinách. Zároveň je však ponechána možnost zapojit se do činnosti, která probíhá v jiném z oddělení.

Družina realizuje výchovně vzdělávací činnost zejména formou odpočinkových, zájmových a rekreačních činností, umožňuje žákům přípravu na vyučování.

Docházka žáka do školní družiny je ukončena společně s ukončením daného školního roku.

Docházka však může být ukončena také během školního roku, a to na základě předložení písemné odhlásky zákonnými zástupci žáka. V případě nerespektování vnitřního řádu školní družiny, neplnění pokynů vychovatelek, ohrožování zdraví svého nebo jiných žáků, z důvodu opakovaných pozdních vyzvedávání dětí ze školní družiny, nebo z důvodu neuhrazení poplatku může být žák z družiny vyloučen.

2. Cíle výchovně vzdělávací práce ve školní družině

Zájmové vzdělávání ve školní družině naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělání dané školským zákonem. Jde zejména o rozvoj žáka, jeho učení a poznání, osvojování základů hodnot, na nichž je založena naše společnost, získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí. Základní cíle vzdělávání jsou doplněny ještě o cíle specifické pro školní družinu: **vychovávat k účelnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času.**

Školní družina umožňuje také odpočinkové činnosti (aktivní a klidové) a přípravu na vyučování. Zájmové vzdělávání má obohacovat denní program žáka, zajistit odborné pedagogické vedení při odpočinkových i zájmových činnostech a na základě místních podmínek maximálně podporovat jeho individuální rozvoj. Ve školní družině se může žák pod přímým či nepřímým pedagogickým vedením přirozeným dětským způsobem projevit, zaměstnávat se a věnovat zábavě.

Naše pedagogické působení bude uvědoměle a průběžně sledovat stanovené cíle při všech činnostech. Z výše citovaných formulací cílů budeme také posilovat schopnosti, které žáci mají získávat. Školní družina nemá stanovené standardy, kterými musí žáky vybavit, proto budeme schopnosti, znalosti a návyky (kterými je vybavuje základní škola) přiměřeně svým možnostem posilovat, rozvíjet a rozšiřovat.

Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny:

1. schopnosti učení se
2. schopnosti řešení problémů
3. komunikativní schopnosti
4. sociální a interpersonální schopnosti
5. občanské schopnosti

3. Formy, prostředek a strategie zájmového vzdělávání:

Závazné formy pro dosažení cílů výchovně vzdělávací práce ve školní družině jsou:

- a) pravidelná činnost - představuje organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru
- b) příležitostné akce - celodružinové akce (karneval, Dětský den)
- c) spontánní aktivity - každodenní klidové činnosti po obědě, při pobytu venku (po organizované části), spontánní hry v době ranního pobytu nebo v tzv. koncové družině
- d) odpočinkové činnosti - nejen klidové činnosti (poslechové činnosti, individuální hry, klid po obědě), ale i aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování
- e) příprava na vyučování - didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, jimiž upevňujeme a rozšiřujeme poznatky získané žáky ve školním vyučování

Základním prostředkem zájmového vzdělávání v družině je HRA, která

- a) přináší kladné emoce, navozuje nové zážitky a využívá prvky zážitkové (= výchovy zážitkem, prožitkem)
- b) napomáhá rozvoji nejrůznějších složek osobnosti (samostatnost, zodpovědnost, tvořivost, rozhodnost, schopnost týmové práce, taktické myšlení, vyrovnání se s porážkou)
- c) přivádí žáka k lepšímu poznání sebe samého, utajených schopností, buduje psychickou odolnost, sebevědomí, sebedůvěru
- d) žák poznává lépe vlastní osobnost a své místo ve skupině

Základní strategií zájmového vzdělávání volnočasových aktivit je respektování požadavků pedagogiky volného času:

- a) dobrovolnost všech činností - užití vhodné motivace pro vzbuzení zájmu a zapojení všech žáků
- b) pedagogické ovlivňování volného času - nabídkou různorodé činnosti ovlivnit náplň volného času
- c) zajímavost a zájmovost - nabídka pestré, dostatečně atraktivní, nápadité činnosti, využívání jiných námětů a postupů než žáci znají z MŠ nebo ze školy
- d) aktivita - podílení se na tvorbě týdenních plánů, přípravě činnosti, společném hodnocení
- e) citlivost a citovost - všechny činnosti by měly přinášet kladné emoce nejen ze samotné práce a následné pochvaly, ale i z překonávání překážek a objevování nových věcí
- f) prostor k seberealizaci - vrcholným produktem činnosti je radost žáka (objevuje sám sebe a vytváří si žádoucí sociální kontakty)

4. Obsah zájmového vzdělávání: Člověk a jeho svět

a) Místo, kde žijeme

Tematický okruh: **Náš domov**

Vyprávíme si o životě naší rodiny.

Kreslíme, malujeme, co kdo dělá v našich rodinách.

Jak pomáháme v rodině my děti.

Povídáme si o domech, bytech, ve kterých bydlíme.

Kreslíme svůj dům – z jednotlivých domů vytvoříme sídliště.

Stavíme ideální domy ze stavebnic LEGO, CHEVA, SEVA podle vlastního návrhu a fantazie.

Tematický okruh: Naše škola

Orientujeme se ve škole – víme, kde je ředitelna, sborovna, kancelář (ztráty a nálezy), tělocvična, šatny.
Známe p. ředitele, p. zástupce, p. učitelky, p. vychovatelky.
Známe cestu do ŠD, do ŠJ.
Orientujeme se na hřišti ŠD, školním hřišti a školní zahradě.
Provádíme úklid hřiště ŠD, svévolně neničíme zařízení.
Kreslíme, malujeme průčelí školy.
Navrhujeme zařízení třídy ŠD a dětského koutku, průlezky na hřiště.
Děláme výzdobu tříd a chodby ŠD.
Povídáme si, co je ve škole, ve školní družině, v jídelně hezké, co bychom chtěli vylepšit.
Poznáváme nejbližší okolí školy – pečovatelské domy, mateřská škola, hřiště SKP, park.

Tematický okruh: Cesta do školy

Povídáme si o cestě do školy a domů.
Hrajeme hru “Kdo nás dovede ke svému domu?”
Při vycházkách určujeme dopravní značky, přechody, křižovatky, semaforey, sledujeme dopravní ruch, dodržování dopravních pravidel chodci, cyklisty, řidiči vozidel.
Vyhledáváme místa pro nás nebezpečná – jaké nebezpečí tam na nás číhá?
Soutěžíme ve znalosti dopravních značek a předpisů.
Vyrábíme dopravní značky z papíru.
Hrajeme si na dopravním koberci s autíčky a dopravními značkami, jezdíme podle předpisů.

Tematický okruh: Chodec, cyklista

Známe a stále si opakujeme dopravní předpisy pro chodce.
Učíme se správně přecházet ulici – na přechodu pro chodce se semaforem, bez semaforu.
Hrajeme si na chodce, cyklistu, který dodržuje dopravní předpisy.
Zjišťujeme, kudy vede stezka pro chodce, pro cyklisty kolem řeky a v sídlišti, tipujeme rizikové úseky pro chodce i pro cyklisty.
Víme, co nesmí chybět na jízdním kole, prakticky ověřujeme na kole některého žáka.
Kreslíme, malujeme, vystřihujeme dopravní prostředky, vytváříme koláž – velká křižovatka.
Výtvarně zachycujeme zážitky z výletů na kole, autem, vlakem.

Tematický okruh: Naše sídliště, město

Na vycházkách poznáváme naše sídliště – jména ulic, nábřeží Vltavy, obchody, školy, historické památky – kostel, barokní špitál, parky, dětská hřiště, hledáme orientační body pro zapamatování.
Poznáváme trasu MHD naším sídlištěm, zastávky, čísla autobusů, směr a cíl jejich tary.
Hrajeme si na průvodce naším sídlištěm – umíme ukázat cestu k obchodu, poště, k řece Vltavě.
Hrajeme scénku – jak se zachovat, kdybychom se ztratili.
Vyhledáváme místo, kde se nám líbí – dostatek zeleně, květinové záhony, opravené fasády.
Sledujeme opravy panelových domů – práci řemeslníků, přepravu materiálu, zkrásnění domu.
Hledáme básničky, písničky o našem městě, kraji.
Soutěžíme ve znalostech o našem sídlišti, městě.
Na vycházkách poznáváme historickou část města – náměstí, památky vnitřního města.

Tematický okruh: Za humny

Vycházíme do vzdálenějších částí sídliště na okraji města, kde začíná volná příroda. Porovnáváme prostředí v sídlišti a za městem, hledáme orientační body v terénu – Hluboká, Hosín.
Učíme se určovat světové strany podle růstu stromů, polohy kostelů, postavení Slunce apod.
Cestujeme prstem po mapě, vyhledáváme místa, kde jsme už byli, povídáme si o nich.
Stavíme na pískovišti krajinu z písku, kamínků, větviček (hrad s okolím, tunely se silnicí, vesnice...)
Hrajeme hru “Město, jméno, zvíře, rostlina”, hádáme jména měst podle začátečních a posledních písmen.
Kreslíme zážitek z výletu, z dovolené – snažíme se vystihnout prostředí.

Tematický okruh: Tradice našeho města

Seznámíme se s pověstí o založení našeho města, s jeho zakladatelem.
Čteme si další pověsti, hledáme místa, kde k událostem podle pověstí došlo.
Zjišťujeme u prarodičů, starších známých rozdíly mezi životem dnes a dříve.
Navštívíme Jihočeské muzeum – poznáme budovu, prohlédneme výstavu nebo stárou expozici.

Zúčastníme se trhu na náměstí nebo u kláštera.

b) Lidé kolem nás

Tematický okruh: **Rodina**

Povídáme si o rodičích, sourozencích, prarodičích, o širší rodině, umíme pojmenovat příbuzné (teta, strýc, bratranec...).

Představujeme povolání našich rodičů – předvádíme je pantomimou, vyprávíme o pracovišti rodičů, kde jsme se s nimi byli podívat.

Víme, kdy mají členové naší rodiny narozeniny, svátek – připravujeme přáníčka, obrázky, drobné dárky. Učíme se poblahopřát svým blízkým, předat dárek.

Vyprávíme si o rodinných oslavách – křtiny, svatby, kulaté výročí.

Besedujeme o Svátku matek (2. Květnová neděle) – co všechno dělají naše maminky pro své děti, pro rodinu, naše pomoc při domácích pracích.

Vyrábíme přáníčka, květiny, dárky pro radost maminkám jako vyjádření lásky, vděčnosti a úcty za jejich péči.

Naučíme se básničky, písničky o mamince a předneseme je při oslavě.

Kreslíme, malujeme portréty rodičů, prarodičů, uspořádáme z nich výstavku.

Tematický okruh: **Kamarádi**

Povídáme si o kamarádství – kdo je kamarád, jak se k nám chová, jaké vlastnosti má pravý kamarád?

Děláme anketu: Kdo je můj kamarád a proč?

Vedle koho bych chtěl sedět?

Tak se kamarád nechová!

Hrajeme hru “Na detektiva” – poznat kamaráda, spolužáka podle hlasu, popsat jeho vzhled, vědět, kde bydlí, poznat jeho věci – penál, klíčenku apod.

Hrajeme hry na sbližování a vzájemné poznávání žáků – pohybové, závodivé, smyslové, společenské ve třídě i venku. Hrají všichni, i ti méně rychlí, obratní, průbojní a handicapovaní.

Snažíme se být ochotní pomoci druhému, ohleduplní ke slabším a mladším.

Pokoušíme se řešit konflikty mezi sebou bez afektů, raději dohodou, kompromisem. Snažíme se zvládat záporné emoce (hněv, zlost, strach - učíme se ovládat).

Učíme se na výkonech a chování každého spolužáka najít něco pěkného, za co jej pochválíme – na každém něco oceníme, něčím je zajímavý.

Tematický okruh: **Učíme se toleranci a pořádku**

Uvědomujeme si, že všichni nejsme stejní – někteří dospělí, děti jsou psychicky nebo fyzicky znevýhodněni nebo jsou jiné národnosti, rasy.

Poznáváme odlišný způsob života, zvyky, jídla, řeč žáků jiné národnosti, čteme národní pohádky jiných států, světadílů.

Zkoušíme role nevidomého, neslyšícího: hry se zavázanýma očima – určit místo, odkud se ozývá zvuk, dojít poslepu k cíli, jít poslepu s průvodcem – překonávat podle pokynů překážky v cestě

cvičíme hmat – poslepu určujeme neznámé předměty

zkoušíme odezírat a porozumět.

Hrajeme si na “malého pomocníka” - hledáme kde a jak mohou žáci našeho věku pomáhat.

Přemýšlíme o vztahu ke svým věcem, o vztahu k věcem druhých nebo k družinovému vybavení, k hrám a hračkám, sportovnímu náčiní, opravujeme poškozené hračky.

Věnujeme se sebe obslužné práci - ukládáme oblečení, obuv a aktovky na místo, uklízíme si v aktovkách, vykonáváme služby na úklid šatny, třídy, udržujeme své oblečení a místo v čistotě.

Tematický okruh: **Svátky a oslavy**

Halloween

Povídáme si o tradici Halloweenu – kde a jak se slaví
Kreslíme, malujeme, lepíme čarodějnice, čarodějníky, strašidla.

Čas adventní a kouzelný čas Vánoc

Vyprávíme si o smyslu adventní doby.

Vnímáme začínající atmosféru Vánoc, čteme o Vánocích v dětských časopisech Sluníčko, Mateřídouška – příběhy, verše, nápady

Vyprávíme si o tradici Vánoc, o vánočních zvycích, které se zachovaly dodnes, o tradičních pokrmech, činnostech, o prožívání Vánoc v naší rodině.

Vyprávíme a nasloucháme příběhům, které se nám o Vánocích staly.

Z papíru, látky, příze vytváříme Mikuláše, čerty, anděly, mikulášské kornouty, veselé čertovské zápichy do květináčů apod.

Zhotovujeme adventní kalendář s dobrotami, z jablíček vánočního ježka a svícen.

Učíme se a posloucháme vánoční koledy a písničky, opakujeme básničky na školní besídku.

Vyrábíme drobné dárečky pro nejbližší, vánoční ozdoby, řetězy z papíru, ořechových skořápek, šišek, stuh, látky.

Zhotovujeme jmenovky k dárkům, přáníčka k Vánocům, k Novému roku.

Učíme se ozdobně zabalit dárky.

Zkoušíme slavnostně upravit vánoční stůl.

Zdobíme třídu a chodby ŠD kresbami, výrobky, ozdobami.

Uspořádáme vánoční posezení v jednotlivých odděleních.

Sledujeme filmy s vánoční tematikou.

Účastníme se školního projektu “Vánoce”, přispějeme výrobky, ozdobami, pracemi s touto tematikou na výstavu prací žáků celé školy.

Masopust

Vyprávíme si o tradici Masopustu, zvycích – pochůzky, průvody maškar, karnevaly, zábavy a veselí.

Vyrábíme karnevalové masky.

Učíme se tanečky na karneval – Ptačí tanec, had, Zlatá brána.

Povídáme si o chování na karnevalu.

Pořádáme dětský karneval.

Kreslíme zážitky z karnevalu, vyzdobíme družinu nejhezčími maskami.

Veselé svátky jara - Velikonoce

Povídáme a čteme si o zvycích spojených s jarem – Velikonocemi, popisujeme zvyky, které udržujeme doma, známe symboly Velikonoc.

Učíme se lidová říkadla o jaru, zvířátkách, jarní pranostiky.

Pleteme pomlázky z vrbového proutí.

Malujeme, zdobíme vajíčka – výfuky, dekorujeme papírová vajíčka, vytváříme závěsy, stojánky na vajíčka, vystřihovánky slepiček, zajíčků apod. na velikonoční stůl.

Aranžujeme velikonoční vázu, zdobíme třídy ŠD, okna symboly Velikonoc.

Pěstujeme osení v misce, zdobíme ho zápichy s motivy slepiček, zajíčků, vajíček.

Učíme se koledy, zpíváme písničky o jaru.

Účastníme se školního projektu “Velikonoce- svátky jara”, aranžujeme výstavku prací žáků ŠD k tomuto tématu ve školní budově.

Výtvarně zachycujeme zážitky z velikonoční koledy – pomlázky.

Náš den “D”

Povídáme si o významu Dne dětí, o životě dětí v jiných částech světa.

Připravujeme se na celoškolskou akci “Zahradní slavnost” – setkání žáků, rodičů a zaměstnanců školy na školním hřišti.

Pomáháme připravovat jednotlivá stanoviště, vyrábíme výzdobu, pomůcky a potřeby.

Připomínáme si bezpečnost při soutěžích, vhodné oblečení, obutí, nutnost chránit se proti sluníčku.

Tematický okruh: **Jak se správně chovat**

Známe kouzelná slovíčka

Besedujeme o “kouzelných” slovech (“děkuji”, “prosím”, “promiňte”) a jejich významu, vymyslíme drobné příběhy, v nichž tato slova hrají významnou roli

Hrajeme scénky s “kouzelnými” slovíčky (a bez nich).

Hrajeme si a učíme se správně zdravít, podat ruku, požádat o něco, poděkovat, slušně se zeptat, zda je volné místo v autobuse, ve vlaku atd.

Člověk mezi lidmi

Povídáme si, čím můžeme druhého potěšit – dárkem, pochvalou, úsměvem, chováním. Denně si uvědomujeme, že se máme chovat slušně a laskavě.

Besedujeme o tom, jaké chování očekávají dívky od chlapců a chlapci od dívek, jaké děti od dospělých, dospělí od dětí.

Uvažujeme, které dárky je vhodné/nevhodné darovat k různým příležitostem kamarádům, dospělým v rodině.

Nacvičujeme předávat kytici, dárek – co přitom říkat, jak se tvářit a chovat.

Hrajeme si na vyřizování drobných vzkazů dětem, dospělým ve škole, rodičům – nezapomenout, nepoplést.

Návštěva divadla, koncertu, výstavy

Půjčíme si ve školní knihovně knížku o společenském chování, čteme si o návštěvě divadla, kina, koncertu, výstavy.

Radíme se o vhodném oblečení na školní divadelní představení, koncert, výstavu. Umíme se ve slavnostním oblečení přiměřeně chovat?

Hrajeme hudební hru “Na kapelníka”, poznáváme hudební nástroje a způsob hry na ně. Tančíme dětské a lidové tance v kruhu, ve dvojici – sjednocení zpěvu, hudby s pohybem.

Hrajeme taneční hry – Zlatá brána, Mám šáteček, mám, Pějme píseň dokola

Připravíme diskotéku, vybereme hudbu, vhodně se chováme.

Uspořádáme vlastní koncert v oddělení se zpěvem, hrou na hudební nástroje – sólová, skupinová vystoupení žáků, obecnostvo ze žáků, kteří neúčinkují. Vhodné chování, potlesk.

Chodíme na dostupné výstavy.

Připomínáme si, jak se na výstavách chovat – vnímat rozdíl mezi návštěvou galerie, výstavy chovatelů a pěstitelů, na prodejní výstavě knih....

Povídáme si o zážitcích z výstavy.

Prohlížíme obrázky výtvarníků a malířů v dětských časopisech, knížkách. Všimáme si výzdoby ve škole, v ŠD z výtvorů žáků školy.

Poznáme ilustrace J. Lady, V. Čtvrтка, H. Zmatlíkové....

V naší jídelně

Při stolování dodržujeme důsledně základní hygienické návyky – čistota rukou, čistota místa u stolu.

Procvičujeme denně dodržování zásad správného stolování – držení příboru, sezení u jídla, chování při jídle, úklid použitého nádobí.

Vytváříme si příjemné prostředí, ve kterém nám lépe chutná – nehlučíme, nepobíháme, učíme se jíst i jídla, která nemáme v oblíbenosti, nebo nové pokrmy, neplýtváme jídlem.

Nacvičujeme prostírání stolu – správné umístění talířů, příborů a sklenic.

Hodnotíme chování jednotlivců ve školní jídelně.

Mluvíme správně

Rozcvičujeme si jazyk (jazykolamy, dechová cvičení).

Pomocí říkadel, básniček cvičíme rytmus a melodii řeči.

Vyprávíme, čteme pohádky a příběhy ze života, využíváme dětských časopisů Sluníčko, Mateřídouška.

Soutěžíme o nejlepší hádanku, vtip, básničku, písničku. Při přednesu dbáme na srozumitelnost, správnou výslovnost, přiměřenou rychlost řeči, výrazný přednes.

Vyhlašujeme boj vulgarizmům.

Základy mediální výchovy

Povídáme si o pořadech v televizi, diskutujeme o nich, doporučujeme vhodné pořady, filmy. Porovnáváme realitu (naše zkušenost) s některými filmovými příběhy. Odsuzujeme násilí, brutalitu, cynismus.

c) Lidé a čas

Tematický okruh: **Náš denní režim**

Vyprávíme si o zásadách pravidelného denního režimu, učíme se rozlišovat povinnost a zábavu. Kreslíme, co nás nejvíce baví, čemu věnujeme nejvíce času.

Při hře vybíráme jednotlivé činnosti denního režimu, přiřazujeme k nim vhodnou denní dobu a odhadujeme, jak dlouho se jim většinou věnujeme.

Seznamujeme se s křivkou výkonnosti člověka v průběhu dne a podle ní navrhuje postup při přípravě na vyučování.

Besedujeme o čase, který lidé promarní, uvádíme příklady, kdy čas využíváme špatně.

Zkoušíme odhadovat čas při různých činnostech, hrách.

Zjišťujeme, čemu říkáme aktivní odpočinek, jak správně využívat volný čas.

Malujeme na téma "Jak jsem strávil víkend", navrhuje program pro další víkendy.

Shromáždíme pohlednice a obrázky z míst, která jsme navštívili – vytvoříme prázdninový vláček, povídáme si o nich.

Vyprávíme si příhody, v nichž měl význam čas, na téma "Co znamená přijít včas/pozdě.

Vážíme si svého volného času i času druhých. Hledáme, čím zdržujeme sebe, rodiče, kamarády.

Využíváme hry, při nichž si cvičíme paměť, pozornost, postřeh, soustředěnost a tvořivé myšlení.

Tematický okruh: **Jak se mění lidé, budovy, město, věci**

Prohlížíme si své fotografie z raného dětství, školní fotografie rodičů, prarodičů – porovnáváme se současností.

Vzpomínáme, zda si pamatujeme nějakou příhodu z MŠ.

Všímáme si obyvatel penzionu pro seniory – jak se asi změnili od dětství, od mladého věku.

Prohlížíme staré pohlednice našeho města – náměstí, okolí řeky, prohlížíme fotografie naší školy z povodně 2002.

Pátráme, zda se ve škole nenajdou staré učebnice – prohlížíme je a porovnáváme s dnešními.

Na návštěvě u prarodičů se pokusíme objevit staré věci denní potřeby, staré spotřebiče, staré oblečení – třeba kroje, přineseme ukázat ostatním.

Na vycházce sledujeme rozdíly mezi novostavbami a starými domy:

panelový dům – hostinec "U kanonu" –

budova České spořitelny na Pražské ul. – spojení starého s moderním.

Tematický okruh: **Lidé a minulost**

Čteme české pohádky, říkadla, básničky, hádanky.

Ilustrujeme pohádky, hrajeme scénky z pohádek.

Učíme se a zpíváme lidové písně (využíváme Alšových, Mánesových a Ladových obrázků).

Navštívíme trh lidových řemesel – prohlédneme si rukodělné výrobky ze dřeva, kovu, kůže apod.

Pátráme a kreslíme, jak se žilo na hradech a zámcích – prohlížíme fotografie známých hradů, zámků.

Kreslíme, vystřihujeme, lepíme postavy rytířů, dam, koňů, hradů s okolím.

d) Rozmanitost přírody

Tematický okruh: **Příroda okolo nás – rostliny, živočichové**

Na vycházkách pozorujeme přírodu v sídlišti, u řeky, na školní zahradě – stromy, byliny, ptáky, zvířata, hmyz.

Určujeme nejznámější stromy podle tvaru listů, podle plodu, podle tvaru koruny.

Zhotovujeme z listů, plodů, větviček koláže a drobné ozdobné předměty.

Obtiskujeme listy, obkresluje jejich tvar.

Stavíme domečky z přírodnin – klacíků, větviček, trávy, kamínek.

Hrajeme pexesa, kvarteta s náměty zvířat, rostlin.

Soutěžíme ve skládání obrázků zvířat, rostlin (puzzle), ve vymýšlení názvů rostlin a zvířat začínajících určenými písmeny abecedy.

Čteme knihu Ferda Mravenec, učíme se poznávat hmyz, motýly.

Tematický okruh: **Ptačí tajemství**

Při vycházkách pozorujeme ptáky žijící v parcích a u řeky, učíme se je poznávat podle vzhledu, hlasu, zajímáme se o způsob jejich života.

V zimě sledujeme krmítka. Víme, co ptáčkům chutná/škodí, krmíme je.

Sledujeme, kdy přilétají tažní ptáci. Zjišťujeme, kdy a kam odlétají.

Pracujeme s atlasem ptáků, encyklopedií o přírodě.

Modelujeme ptačí hnízdo s mládřaty.

Kreslíme, vystřihujeme, skládáme ptáčky.

Tematický okruh: **Naše rostliny**

Pečujeme o květiny v ŠD, doma – povídáme si o podmínkách k životu.

Pozorujeme klíčení semínek řeřichy, fazolí, zaznamenáváme jejich růst.

Čteme ukázkou z příběhu “Jak Křemílek a Vochoomůrka zasadili semínko”. Přečteme celou knihu.

Na vycházce určujeme keře, stromy listnaté a jehličnaté.

Vnímáme upravené parky, zahrádky, vnímáme krásu rozkvetlých květin a stromů.

Rozeznáváme ovocné stromy a jejich plody – malvice, peckovice. Pozorujeme, který ovocný strom kvete na jaře první.

Určujeme ovoce, zeleninu, koření podle výrazné vůně (česnek, okurka, skořice apod.).

Soutěžíme ve znalostech o stromech, květinách, ovoci, zelenině.

Tematický okruh: **Naši kamarádi zvířátka**

Vyprávíme si o domácích zvířátkách, z vlastní zkušenosti seznamujeme ostatní, jakou péči potřebují.

Do třídy přineseme své zvířátko, pozorujeme je.

Kreslíme domácí mazlíčky, práce vystavíme.

Prohlížíme atlasy plemen psů, čteme si v nich.

Soutěžíme ve znalosti druhů zvířat – kdo jich nejvíce napíše ve stanoveném čase. Rozdělíme je do skupin na domácí, lesní, polní, exotická...

Z barevných papírů skládáme (origami) zvířátka.

Prohlížíme fotografie zvířat žijících v ZOO, známe jejich jména, kde žijí.

Kreslíme zvířata na téma “Safari v Africe” - z výkresů upravíme nástěnku.

Vydáváme se do pravěku prostřednictvím obrázkových encyklopedií o prehistorických zvířatech.

Kreslíme, modelujeme prehistorické zvíře podle své fantazie.

Tematický okruh: **Roční období**

Besedujeme o ročních obdobích – sledujeme změny v počasí, v měnící se délce dne a noci, v životě zvířat, rostlin a lidí.

Podzim

Objasníme si, co je podzimní rovnodennost.

Pozorujeme změny v přírodě – změnu počasí, odlet ptáků, sklizení ovoce, přípravu zahrádek na zimu, padání listů atd.

Povídáme si o svých houbařských úlovcích – poznáváme jedlé a jedovaté houby.

Výtvarně zachycujeme barevnost podzimu – podzimní barvy, tradiční dětské hry, sezónní práce lidí.

Vytváříme obrázkové koláže z listů, vyrábíme z plodů (kaštany, žaludy) zvířátka, ptáčky.

Vyrábíme a pouštíme draky.

Zpíváme písničky s podzimní tematikou.

Zima

Zjišťujeme, co je zimní slunovrat. Přečteme si pranostiky zachycující prodlužující se den a krátící se noc.

Povídáme si, co dělají zvířata a rostliny v zimě.

Pomáháme přežít ptáčkům zimu – zdobíme vánoční strom, sypeme do krmítek.

Krmíme labuť a kachny na řece, poznáváme jejich způsob života.

Radujeme se ze sněhu a ledu, poznáváme skupenství vody – rozpouštíme sníh, led, zjišťujeme znečištění vody.

Vystřihujeme sněhové vločky.

Kreslíme lesní zvířata u krmelce – čím se zvířata krmí?

Jaro

Těšíme se na 1. jarní den – jaké změny v přírodě s sebou přinese?

Na vycházce pozorujeme přilet racků – poslu jara, probouzející se přírodu, práci na zahrádkách.

Hledáme první jarní květiny, známe jejich názvy, kreslíme je.

Kreslíme mláďata domácích zvířat, rozkvetlé keře, zelenající se stromy.

Skládáme z papíru – zvířátka, květiny, tvoříme koláže – jarní záhon.

Zkoušíme vyrobit píšťalku, pomlázku, věneček z pampelišek.

Tematický okruh: **Chráníme své životní prostředí**

Při vycházkách do okolí školy, do sídliště pozorujeme čistotu a úpravu okolí, působení znečištěného ovzduší na stromy.

Besedujeme o tom, jak člověk škodí nebo prospívá přírodě, všímáme si všeho, čím ji poškozuje činnost člověka.

Sbíráme náměty na zlepšení našeho životního prostředí.

Využíváme Dne Země (22. 4.) k zamyšlení nad naším přispěním k zlepšení životního prostředí – neničení zeleně, nezanášení přírody odpady, třídění odpadu.

Odpovídáme v kvízu na téma “Co do lesa nepatří”.

Poznáváme chráněné a ohrožené druhy rostlin a živočichů v našem regionu.

Besedujeme o právech každého živočicha na život. Vyprávíme si o útulcích pro zvířata, o stanicích pro poraněná divoká zvířata.

e) **Člověk a jeho zdraví**

Tematický okruh: **Poznáváme své tělo**

Hrajeme hru “ Hlava, koleno, ruce, pata”.

Umíme pojmenovat části svého těla.

Zjišťujeme, kolik měříme, vážíme. Sledujeme, jak se měníme – rosteme.

Tematický okruh: **Pečujeme o své zdraví, co nám prospívá - co nám vadí**

Čistota – půl zdraví

Povídáme si o osobní hygieně a jejím významu.

Kontrolujeme běžnou denní hygienu (čistota rukou, používání kapesníku atd.), čistota oděvu, vhodné oblečení podle počasí.

Ujasňujeme si hygienické zásady při kašli, kýchání, použití WC, stolování atd., upozorňujeme se vzájemně na prohřešky proti těmto zásadám.

Při péči o čistotu a vzhled se zajímáme, které jednoduché kosmetické přípravky můžeme doma použít.

Náš zdravý jídelníček

Besedujeme o zdravých a méně zdravých potravinách.

Vystřihujeme obrázky různých potravin (z časopisů a letáků), třídíme je na zdravé a méně zdravé.

Zjišťujeme, které životně důležité látky potraviny obsahují.

Dodržujeme pitný režim – vhodné nápoje pro děti.

Hovoříme o vitamínech přírodních a umělých. Které jsou vhodnější?

Sestavujeme nákup běžných, ale zdravých potravin – pečivo, mléčné výrobky, tuky.

Sestavujeme pestrou a zdravou snídani, svačinu.

Soutěžíme ve smyslovém poznávání (čich, chuť, hmat) zeleniny, ovoce, koření a dalších potravin.

Povídáme si o národních kuchyních. Co jsme ochutnali z tradičních pokrmů jiných národů?

Vytváříme potravinovou pyramidu – co to je?

Seznamujeme se s projektem “Zdravá škola”.

Chci být zdravý

Vyprávíme si o otužování a zdravém životním stylu.

Zjišťujeme, jak správně relaxovat a odpočívat (odpočinek tělesný a psychický).

Umíme pojmenovat dětské nemoci, známe jejich projevy. Vyprávíme si o režimu při léčení doma na lůžku.

Při vycházce jdeme ke zdravotnímu středisku, hovoříme o různých odděleních, kde nás ošetří.
Zjišťujeme, kde je lékařská pohotovost, jaké má telefonní číslo.
Předáváme si své zkušenosti z pobytu v nemocnici nebo u lékaře, vytváříme si správný názor na lékaře jako na pomocníka při udržování našeho zdraví.
Hrajeme si na lékaře a pacienta, nebojíme se návštěvy ordinace.
Povídáme si o péči o chrup: Proč nás bolí zub? Proč nám padají zuby?
Procvičujeme techniku řádného čištění zubů.
Vyprávíme si o tom, jak předcházet úrazům – co se může stát při koupání, při jízdě na kole, při přecházení ulice, při práci s nůžkami, nožem, pilkou apod.
Učíme se ošetřovat jednoduchá poranění.

Co nás může ohrozit

Vyprávíme, co se nám nebezpečného přihodilo, jak jsme situaci zvládli.
Ptáme se, co nám může uškodit (neznámá zvířata, zlí lidé, nebezpečné a jedovaté rostliny).
Na modelových situacích zkusíme chování při snaze neznámého člověka navázat s námi kontakt, učíme se přivolat pomoc dospělého nebo policie pro sebe, pro kamaráda.
Odhalujeme další nebezpečí – neznámé nápoje, bonbony rozdáváné dětem, injekční stříkačky na dětských hřištích.
Uvědomuje si možná nebezpečí při hrách bez dozoru dospělých.
Učíme se telefonovat – oznámit úraz, přivolat pomoc, policii, požárníky, pohotovost, pamatujeme si telefonní čísla.
Diskutujeme o škodlivosti kouření, pití alkoholických nápojů, návykových látek.

Tematický okruh: **Chodíme ven každý den**

Denně chodíme ven alespoň 1 hodinu na školní hřiště, na hřiště ŠD, na vycházky do okolí školy, do sídliště, na okraj města.

Pobyt venku rozdělujeme na organizovanou část (pohybové hry a sportovní činnosti) a spontánní hry (podle individuálního zájmu).

Na hřišti provádíme pohybové, tělovýchovné a sportovní činnosti:

Pohybové hry s různým zaměřením – obměny honiček, hry ve skupinách, v kruhu, závodivé hry, soutěživé hry ve dvojici, v družstvech

Míčové hry – manipulace s míčem – házení, chytání, střelba

různé druhy a obměny vybíjené, přehazované, košíkové, kopaná

Další hry – stolní tenis, badminton, líný tenis

Základy atletiky: rychlý běh na krátkou vzdálenost

motivovaný běh na delší vzdálenost

střídavý běh “indiánský”

skok do dálky, výšky, z místa

hod na cíl, do dálky

Základy gymnastiky: akrobatické cviky

cvičení s náčiním - dlouhá a krátká švihadla (přeskoky, podbíhání, podlézání, skákání školky)

- obruče, skákací gumy

Využíváme zařízení dětského hřiště k cvičení obratnosti, rovnováhy, akrobacie – houpačky, malá kladina, dětské hrazdy, žebříky, nakloněná horolezecká stěna.

Pořádáme v odděleních soutěže v přeskoku dlouhého švihadla, turnaje ve stolním tenisu, utkání mezi odděleními ve vybíjené,

atletický víceboj (běh na 50m, skok do dálky, skok z místa, hod na cíl)

V zimě si užíváme sněhu a ledu k bobování, sáňkování a klouzání, hrajeme si se sněhem – soutěžíme ve stavění sněhuláků, stavíme hradby, modelujeme zvířata, vyšlapáváme cestičky, obrázky

Provádíme zdravotně zaměřené činnosti na správné držení těla – vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová a relaxační cvičení (rozcvičky, jóga, cvičení na koberci).

f) Pravidelné akce ve školní družině:

- Divadelní představení v tělocvičně školy (výběr z nabídek zaslaných malými divadélky
- Vánoční akce: školní výstava "Vánoce" – účast ŠD (vystavení drobných dárků, přáníček, ozdob na stromeček, výzdoby oken) instalace v ŠD pro rodiče
 - výzdoba učeben a chodby ŠD
 - besídky v odděleních
 - návštěva prodejních trhů na náměstí, výstavy v Jihočeském muzeu
- Masopustní karneval
- Školní výstava "Velikonoce – svátky jara" – účast ŠD (vystavení tradičních velikonočních ozdob, vajíček, vystřihovánek) instalace výstavky v ŠD pro rodiče
- Exkurze do pivovaru Budvar – podle možnosti
- Zahradní slavnost školy – zajištění zábavných soutěží a závodů
- Akce ke Dni dětí – kouzelnické představení
 - soutěžní hry v odděleních

5. Délka vzdělávání

Náš ŠVP jsme vypracovaly na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, tj. 5 ti let. Jednotlivá oddělení družiny nenavštěvují jen žáci jedné třídy nebo jednoho ročníku, proto nebudeme vymezovat činnosti pro jednotlivé konkrétní věkové stupně. Z nabízených námětů, možností, akcí a aktivit budeme vybírat adekvátní činnosti pro vlastní oddělení. Promyšlenou a pestrou nabídkou vzájemně propojených a vhodně na sebe navazujících námětů chceme rozvíjet a rozšiřovat již dříve zmiňované kompetence. Výrazně chceme posilovat kompetenci k naplňování volného času, aby žáci postupně uměli trávit i svůj mimoškolní volný čas smysluplně a aktivně a aby dokázali odolat nabídkám od vrstevníků ze sociálně rizikových skupin.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Speciální vzdělávací potřeby budou vycházet ze závěrů školských poradenských zařízení.

Vnitřní hodnotící procesy probíhají na úrovni:

- individuální - každá vychovatelka si (často zcela neformálně) průběžně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi činnosti a hodnocení vzdělávacího procesu, která jí umožní i jeho případnou úpravu. Hledá nové metody, které by postupně vedly ke kvalitnějším výsledkům.
- týmové - kolektiv vychovatelek hodnotí svou činnost, stanovuje společně postup pro další období nebo provádí úpravu ŠVP
- vedení školy - hodnotí výchovnou práci v družině (pozorováním, hospitacemi a kontrolami)

Vnější hodnotící procesy - názory, náhled a získané informace od rodičů, samotných žáků, popř. inspekčních orgánů na výchovnou a vzdělávací činnost naší družiny

Hodnocení práce ŠD a jejího ŠVP se zabývá:

- činností družiny jako specifického školského zařízení
- prací jednotlivých oddělení družiny
- působením činností vychovatelek na jednotlivé žáky

Hodnotící kritéria:

- naplňování cílů programu
- kvalita podmínek činnosti (vhodnost uspořádání a vybavení prostředí pro realizované činnosti)
- organizace činnosti (vhodná motivace, respektování specifík práce školní družiny, využívání zásad pedagogiky volného času, zohledňování zvláštností jednotlivých žáků, zajištění bezpečnosti, funkčnost hodnocení činnosti)

- činnost vychovatelky (jednání se žáky, způsob komunikace s rodiči, navození tvůrčí atmosféry a příznivého sociálního klimatu, pestrost volených činností, zvládání tzv. režimových momentů (přechody, sebe obslužné činnosti, hygienické návyky žáků)
- stav materiálních podmínek (vybavení hrami, pomůckami, materiálem)
- zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví
- prezentace na veřejnosti, vytváření povědomí o kvalitě výchovné práce školní družiny
- spolupráce s třídní učitelkou, s rodiči

6. Podmínky pro fungování školní družiny

a) Materiální podmínky

Školní družina má vlastní pavilón se 4 učebnami, dětským koutkem na chodbě, šatnami, sociálním zařízením. Učebny jsou vybaveny novým nábytkem splňujícím zdravotní normy i estetické požadavky. Stolky je možno variabilně uspořádat, židle jsou výškově nastavitelné. V každé učebně je hrací koutek s kobercem. Nedostatkem jsou jen malé rozměry učeben vzhledem k počtu dětí v odděleních. Pavilón sousedí se školní jídelnou.

Dalších 6 oddělení ŠD je umístěno v sousední budově Čěčova ul., 1 oddělení v budově školy Nerudova ul.

Další zařízení:

- 2 hřiště u pavilonu družiny s dřevěnými prolézačkami a houpačkami na oblázkovém povrchu, s dřevěným domkem, košem na basketbal, pískovišti a s travnatou plochou
- školní hřiště (zabudované stoly a lavičky, stoly na stolní tenis, houpačky, koš na basketbal, povrch – zámková dlažba)

Podlahy jsou kryty PVC (učebny), dlažbou (šatny, sociál. zařízení, chodby). Úklid se provádí denně.

Další vybavení učeben školní družiny:

- hry, hračky, sportovní náčiní (dostačující, každý rok dokupováno)
- materiál na zájmové činnosti (výtvarné, pracovní) - průběžně dokupován
 - dětské časopisy Sluníčko, Mateřídouška
 - dětské knihy pro společnou četbu, naučné dětské knihy
 - odborné metodické knihy pro vychovatelky
 - audiovizuální technika zánovní - televizory, videopřehrávače, radiomagnetofony

b) Personální podmínky

Pedagogickou činnost ve školní družině zajišťuje 11 vychovatelů, zaměřujících se na tělovýchovné, výtvarné, rukodělné a hudební činnosti. V těchto oblastech se dále vzdělávají v kurzech, seminářích a samostudiem.

Umístění jednotlivých oddělení školní družiny:

I. oddělení	Mgr. Kohoutová Alena	pavilón ŠD Nerudova
II. oddělení	Bc. Jozová Vladislava	pavilón ŠD Nerudova
III. oddělení	Mgr. Tobolková Andrea	pavilón ŠD Nerudova
IV. oddělení	Průchová Romana	pavilón ŠD Nerudova
V. oddělení	Popová Marie	učebna škola Nerudova
VI. oddělení	Ouporová Miroslava	budova Čěčova
VII. oddělení	Mgr. Plívová Klára	budova Čěčova
VIII. oddělení	Jurigová Lucie	budova Čěčova
IX. oddělení	Komzáková Marie	budova Čěčova
X. oddělení	Mgr. Lišková Kateřina	budova Čěčova
XI. oddělení	Bc. Prášek Jiří	budova Čěčova

c) Ekonomické podmínky

Poplatek za školní družinu je stanoven na 150 Kč měsíčně bez ohledu na počet dnů strávených žákem v družině v příslušném měsíci.

Poplatek je vybírán dopředu ve 2 splátkách: září, říjen, listopad, prosinec

leden, únor, březen, duben, květen, červen

Úhrada je možná: poštovní poukázkou

převodem z účtu

hotově v kanceláři školy

Po splnění určitých podmínek může být žák osvobozen od platby - bližší informace ve školní družině.

7. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví ve školní družině

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura činností v družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem a skladbou zaměstnání
- vhodný stravovací a pitný režim - zdravé stravování zajištěno ve školní jídelně, nápoje si žáci přinášejí vlastní
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny - platné normy splňuje osvětlení, vytápění, zajištění větrání, zastínění žaluziemi, rozměry sedacího a pracovního nábytku, denní úklid. Norma 2m² plochy na žáka nesplňují učebny v pavilonu školní družiny v budově Nerudova
- ochrana žáků před úrazy - před činnostmi venku i v učebně jsou žáci poučeni o bezpečnosti, o možných rizikách, stálý dohled nad žáky po celou dobu pobytu v družině
- dostupnost prostředků první pomoci - plně vybavená lékárnička je v obou kabinetech družiny.

Psychosociální podmínky:

- klidné prostředí a příznivé sociální klima, ve kterém se žáci cítí uvolněně a bezpečně - empatie, otevřenost, spolupráce a vzájemná pomoc
- respekt (ze strany vychovatelek) k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmů dětí, **sledování všestranného prospěchu žáka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti**
- věková přiměřenost činností a motivující hodnocení - respekt k individualitě žáka, především kladné hodnocení - na každém žákovi se najde vlastnost, schopnost, za kterou může být pochválen, užívat více pochval, povzbuzení
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy: prevence šikany - stmelování kolektivu žáků v oddělení, složeného ze žáků více ročníků, utváření kamarádských vztahů, začleňování žáků s malým sebevědomím, méně obratných, z jiných etnik do společenství třídy, nekompromisní řešení nevhodného chování vůči ostatním (vulgární mluva, posmívání, fyzické napadání apod.)

Příloha: Roční tematické plány jednotlivých oddělení (součástí přehledu výchovně vzdělávací práce)